

Adam Opel góð-tók ongantíð bilin

Almennu nafni á týsku Opel verk-smiðjunni er Adam Opel AG. Tað lögna við tí er, at Adam Opel hevði andstygd fyrri bilum og noktaði at framleiða teir

Magnus Gunnarsson

Adam Opel varð føddur í 1937. Hann gekk í fótasporum faðir síns og lerdí til lasarverkið, sum var eitt fínt handverk, ið kravdi góða útbúgving. Á eini ferð í París sær hann fyrri fyrstu ferð eina nýggja kólveltandi uppfinning, seymimaskinuna, og hann sókti starv á einari stórarri verksmiðju, ið framleiddi seymimaskinur, har hann arbeiðdi við tí í hyggju, at hann sjálvur skal at framleiða seymimaskinur tá hann kemur heimaftur.

Pápin vildi ikki at hesar nýmótans seymimaskinurnar skuldu framleiðast á hansara verksmiðju. Endin av hesum var, at Adam Opel byrjaði fyrri seg sjálfan og fer at framleiða sínar egnu seymimaskinur. Fyrirtøkan varð sett á stovn í 1862. Í 1887 fer hann undir súkkulframléiðslu, og synir hansara gingu við lív og sál upp í súkkultróttin.

Hóast stóra áhugan fyrri súkkulm hovuð synirnir hjá Adam Opel eisini fingið áhuga fyrri bilum og tosaðu við pápan um, at teir skuldu fara undir bilframléiðslu. Teir skuldu ikki havt talað.

Hann noktaði blankt og kallaði bilarnar fyrri »illa lukandi akfor sum leika hjá ríkmönnum«, so har var einki at gera.

Sogan endurtekur seg her, tí pápi hansara vildi ikki framleiða seymimaskinur, og sjálvur vildi hann ikki framleiða bilar.

Adam Opel doyri í 1895

Adam Opel andaðist 8. september í 1895, 58 ára gamal. Kona hansara, Sophie, verður stjóri í fyrirkuni og tveir teir elstu synirnir hovuð dagligu leiðsluna um hendi.

Í 1898 hovuð tey eini 1.500 fólk í starvi á verk-smiðjunni, ið framleiddi súkkul og seymimaskinur, men tað sá út til, at marknaðurin var um at verða mettadur. Tey máttu hyggja seg um eftir øðrum møguleikum við tí úrsliti, at fyrsti Opel bilurin bleiv bygður í 1898. Nakað seinni vórðu teir fyrstu Opel motorsúkkulurnar framleiddar, men í 1907 góvust teir, og í 1922 royndu teir seg aftur við motorsúkkulm.

Citroën saksókir Opel

Tá fyrri veraldarbardagi

Hendan myndin er tikin siðst í 50'unum uttan fyrri hjá Vilhelm Nielsen. Bilurin er ein Vauxhall Cresta hjá Petur Vilhelm í Vági. Mennirnir á myndini eru Petur Vilhelm og Arne Olsen

byrjaði, framleiddi Opel persónbilar, lastbilar, traktorar og flúgvamotorar. Arini eftir kríggið hevði verksmiðjam stórar trupulleikar at stríðast við. Í 1924 framleiddu teir ein bil, sum í grundini var eitt kopi av tí »Gulu sitróni« hjá Citroën við smáum broytingum. Hetta fann Citroën seg ikki í, og saksókja teir, men Opel verksmiðjun vann óvantað málið.

Eftirspurningurin vaks nógv hesa tíðina, í 1924

framleiddu teir 4.500 bilar og í 1928 næstan 43.000 bilar, og Opel var størsti bilframléiðari í Týsklandi.

General Motors tekur yvir

Sum við teimum flestu verksmiðjunum, merkti Opel teir ringu tíðirnar siðst í 20'unum. Bilarnir vórðu seldir uttan vinning og so gott sum allur eginpeningurin var upprúktur. Teir máttu tí fáa hjálp uttanfrá, um teir skuldu yvirleva, og

í mars 1929 yvirtók General Motors 80% av partabrovunum, og í 1931 yvirtóku teir restina. Familian Opel fór tí ikki tómhent úr fyrirkuni.

Tá seinni veraldarbardagi byrjaði, var Opel størsta bilverksmiðjan í Europa. Men tá kríggið var av, lá so gott sum alt í ruinum. Í 1945 vóru teir ikki forir fyrri at framleiða bilar, og framleiddslutílini til Opel Kadett vórðu send til Russlands sum krígsskaðandurgjald,

og varð Opel Kadett har framleiddur har sum Moskvich.

Teir fóru nú so smátt at framleiða lastbilar og siðan Opel Olympia. Í 1953 kom Opel Olympia/Rekord, sum fyrsti nýggi Opel bilurin eftir kríggið.

Í dag er Opel ein nýmótans bilverksmiðja og tann fyrsta sum av álvara fór undir umhvørvisvinarliga bilframléiðslu.

Um Vauxhall og Bedfordbilarnar

Magnus Gunnarsson

Sjálvst um tað eru fleiri ár siðan vit hava sæð nýggjar Vauxhall bilar her hjá okkum, verða teir tó framleiddir í Onglandi sum Opel bilir við Vauxhall býmerki. Flestu býmerki hava navn eftir stovnarum av verk-smiðjunni, so sum William Morris, Herbert Austin, Adam Opel o. s. fr., men soleiðis er ikki við Vauxhall.

Vauxhall Ironworks

Skotski verkfrøðingurin Alexander Wilson stovnaði í 1857 egna fyrirkuna, ið hann nevni Vauxhall Ironworks, av tí at hon lá nærhendis tí gomlu stutleikaparkini, Vauxhall Gardens í London. Sum býmerki valdi hann ljónið við veingjum og armahøvdi, sum enn í dag er býmerki hjá Vauxhall bilunum.

Hesin Alexander Wilson var ein dugnaligur verkfrøðingur og hansara verk-smiðja framleiddi dampmaskinur til sleipibátar, hjóldamparar og onnur for. Stut fyrri aldarskiðtið kom fyrirkuna í so álvarsligar

figgarligar trupulleikar at kreditorarnir yvirtóku Vauxhall Ironworks.

Sum hjá fleiri øðrum mekaniskum fyrirkum ta tíðina, fekk nýggja leiðslan í fyrirkuni áhuga fyrri bilframléiðslu.

Fyrstu

Vauxhall bilarnir

Úrslitið gjordist, at teir framleiddu fyrsta Vauxhall bilin í 1903 - við einum cylindara og 5 hk.

Í 1905 flutti verksmiðjan til Luton, og framleiddu teir 20 trý-cylindraðar bilar tað árið.

Í november mánaði sama árið hovuð teir ein fyra cylindraðan bil á London bilframsýningini. Hetta var fyrsti Vauxhall bilur við teimum eyðkendu innskaradum foyrunum á motorhjelminum, sum hava fylgt Vauxhall bilunum næstan heilt fram til okkara dagar.

Av tí at fyrirkuna í 1925 fekk figgarligar trupulleikar at stríðast við, varð úrslitið at General Motors yvirtók allan partapeningin. Vauxhall hevði tá bygt stórar og dýrar bilar í fleiri ár,

men av tí at búskaparliga støðan í heiminum varð rættuliga spent, setti tað krøv til teir um at framleiða minni og biligari bilar.

Vauxhall verksmiðjan framleiddi Bedford bilar

Í 1931 fer Vauxhall at framleiða Bedford lastbilar. Navnið kemur av, at Luton, har ið verksmiðjan var, lá í Bedfordshire. Hesir bilar vórðu beinanvegin væl móttáknir, og í 1947 hovuð teir bygt eina hálva millión Bedford bilar og 1 millión í 1958.

Seinni gjordu teir eisini vörubilar og smærri lastbilar. General Motors seldi í 1987 Bedford verk-smiðjuna, til eitt nýstovnað partafelag hjá David J. Brown, sum átti fleiri aðrar stórfyrir-tøkur í Onglandi.

Vauxhall kundi í 1953 há-tíðarhalda 50 ára stovningardagin, samstundis sum teir hovuð framleitt 1 millión bilar. Í 1957 kom ein Vauxhall Victor á marknaðin, sum bleiv ein tann mest eftirspurdi bilur í Onglandi. Tá Vauxhall »14« varð væl-kendur um okkara leiðir,

eins og Velox og Cresta.

Vauxhall somu bilar somu Opel

Vauxhall kom, eins og restin av enskum bilframléiðslu, í eina svára kreppu í sekti- og sjeitíðarunum. Í dag eru flest øll á einum máli um, at kreppan kom av manglandi nýhugsan, og at tað ikki vóru teir røttu fakfelagsleiðarnir, ið sótu við valdinum. Broytingin kom, tá Henry Ford II hótti við at niðurlægja Fordverk-smiðjurnar í Onglandi og General Motors sögdu, at teir umhugsadu gera Opel-bilar í Belgia í staðin fyrri Vauxhall. Hvørgin av hesum hóttanum varð forð út í livið tá, og partarnir á arbeiðsmarknaðinum á komu til sættis.

Hugsanin um at Vauxhallverk-smiðjan eins væl kundi gera Opel-bilar bleiv seinni veruleiki við tað, at teknikarnir hjá Opel og Vauxhall arbeiðdu saman um felags atlanir. Vauxhall framleiddi í dag somu bilar som Opel, við smáum broytingum og Vauxhall navni og býmerki.

Lýsing í telefonbókini 1958

VAUXHALL BEDFORD CHEVROLET OPEL	PERSONOVOGNE VAREOVOGNE LASTOVOGNE RUTEBILER
--	---

Reserve deale . Gummi . Reparationsværksted

VILHELM NIELSEN

Telefon 1140 - 1141 . Thorshavn